

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kako se nemški ustavoverci sami uničujejo,

o tem je pač cela debata o berlinskem dogovoru živa shka. Nemški „liberalci“ so hoteli obsoditi in uničiti avstrijsko vnanjo politiko, a obsodili in uničili so sami sebe. Kakor prorok Bileam so bili izpostani, da bi nas Slovane in Avstrijce prokleli, ali prokleli so sami sebe. Zares osoda, osoda jih je zadela in jih tepe, grehi, katere so ti nemški ustavoverci nad Avstrijo in nad nami delali, britko se nad njimi maščujejo. Kakor ljudska pravljica pravi, da se škorpion v jezi sam v svoj rep ugrizne in sam sebe požre, tako so tak posej sami nad soboj prevzeli tudi nemški liberalci.

V evangeliji se bere: Abraham je rodil Izaka, Izak Jakoba, Jakob Juda in brate mu, Juda itd. A v državnem zboru je neusmiljeno odkril Auspitz golote in politične zločine Herbersta, Herbst je dajal Andrassyja in Auersperga, Šturm Ungerja in vse ministre, Unger vse ustavoverce itd. Ustavoverec Auspitz očita vodji ustavovercev, da je njegova politika bila osobna, samopridna, dobičkarska (za prijatelje in za se); a Šturm očita Ungerju in tovaršem, „mesu od svojega mesa“, odpadništvo, nezvestobo!

Ustavoverni poslanec je ministre ustavoverce napal, rekoč: „Ministerstvo je iz ustavoverne stranke izstopilo, ono je za svojo stranko izbralo „pravno“ stranko, katera je dala kot celotna stranka stoji na istem stališču, katero vlada zavzema. Tedaj se bode prikazen pokazala, da se nekdanja ustavoverna vlada kot ustavisovražna od nas loči, če se sploh loči. Tako smo doživeli ministersko premembo, ne da bi bili ministri svoje prostore zapustili; iz ustavovernega se je naredilo ustaviprotivno ministerstvo, prememba,

kakor se hujše nij bilo nikdar bati.“ — Proti tem Šturmovim besedam je sicer minister Unger ostro in grobo odgovarjal, ali rečene so in po celej monarhiji leté in se obračajo na ustavoverno stranko nazaj, katera jih je na svoje lastne ljudi izstrelila.

Nij čuda torej, da glavno glasilo ustavovercev „N. fr. Pr.“ v nedeljo britko zajamra, rekoč: „Zdaj se izpoznava, da pri bosenski ekspediciji nij šlo samo za vnanjo, temuč tudi za notranjo politiko, za vladni sistem v Avstriji; razdraženost ustavoverne stranke, ki vidi svojo večino v tistem momentu razdrobljivosti in razprašivosti se, o katerem instinktivno čuti, da odločuje celo prihodnost — to vse je naredilo jako zanetljivo položeno, ki razlaga, kako da je v našo mirno zbornico vihar prišel. Notranje vprašanje preteče dviga za vnanjim svojo glavo . . .“ Tako „N. fr. Pr.“

In drug oficijozen nemško ustavoveren časnik „Bohemia“ piše: „Lastni naši tovariši se streljajo mej soboj z najostrejšimi puščicami drug na drugega tako, da protivniku nij treba ničesa storiti.“

Naš ljubljansko nemški butelj „Laibacher Tagblatt“, čegar stranka se ima vse zahvaliti ministertvu in vladi, čegar stranka bi bila prava nula brez podpore vlade in dozdanjega ministerstva, ta naš butelj „Laib. Tagbl.“ pak je tako črno nehvaležen, da se v uvodu k Šturmovemu govoru, ki ga v ponedeljek na prvem mestu prinaša, silno veseli Šturmovih napadov na vlado in ministerstvo!!

Političnem razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 28. januarja.

Da je v državnem zboru bil berlinski dogovor z večino sprejet kljub ustavo

vercem, naznanil je včeraj uže naš telegram. — Grof Auersperg je prej še prepričanje izrekel, da bode Bosna skoro sama zdržala se z dohodki.

Češki deželni poslanec dr. Gabler je izdal nemško brošuro z naslovom „Sporazumajmo se“ (verständigen wir uns), v kateri govori o nagodbi in spravi Nemcev s Čehi. On svetuje, naj se v namen pripravi volilni red, in pa naj se izda narodnostna postava za brambo enakopravnosti. Velikoposestvo naj bi imelo tri kurije. Kot nemško mesto velja ono, kjer je več Nemcev, kot češko, kjer je več Čehov. Okolo 15.000 mestnih prebivalcev naj ima jednega poslanca, tako da bi jih Praga imela 8, namesto zdanih 5. Šolska oblast naj bi bila ločena v jedno češko, drugo nemško. „Sporazumajmo se“, pravi, „in pustivši vse narodnostne prepire, delajmo skupno, da bode češka dežela cvela, več veljave imela in pravi biser postala v kroni konstitucionalnega cesarja avstrijskega.“

Poljski „Czas“ nadaljuje v člankih svetovati, naj se Poljaki s Čehi in vsemi družimi avtonomnimi živijo v Avstriji sporazumeje in v skupno politično delovanje stopijo, sosebno pa vsi narodni elementi.

Vnanje države.

Bolgarska začasna vstaška vlada v Makedoniji je izdala sledeči razglas na bolgarski narod: Sveta Rusija in car osvoboditelj sta dala sicer velikemu delu našega naroda svobodo, ali nji namera, nas popolnem osvoboditi, bila je preprečena z berlinskim mirom. Vi poznate muke in trpljenja naroda. Čas je, da pokažete, da smo godni za svobodo, da v vaših žilah teče kri Kruma in Simeona. Naj vsak da na a tar domovine, kar more. Naj se preliha naša kri po naših gorah macedonskih. Svoboda ali smrt!

Kar se tiče volitve prihodnjega bolgarskega kneza, pišejo zdaj zopet, da Bismarck intrigira za nemškega poslanika princa Reussa. Zoper Črnogorca Buža Petrovića rujejo, ker je baje prevojevit. — Da bi Bolgari le Nemca ne volili, potlej naj volijo kogar je. Nemca može bolgarski premalo poznajo.

Listek.

Pot v gornje strani.

Pisma Stanka Vraza Dragojili Štaudarku, roj. Krizmaničevju.

(Poslovenil Andrej Fekonja.)

(Dalje.)

II.

V Ljubljani dne 8. aprila l. 1841.

Mi smo 4. na večer sem dospeli. Četiri dni! a jaz nijsem mej tem nič storil, nego obiskal svoje stare znanke; bil sem v biblioteki v kasinu, v treh četirih cerkvah, in v treh četirih krčmah. Ime Ljubljana spominja me vsaki dan na ono, kar mi je ljubo in drago. Izmej ostalih dragocenostij mislil sem tu uže tudi na te, draga posestrima, ter si pri tem v pamet jemal, takoj ko pridem na

večer domov, ta list dalje pisati. No prijatelji, kateri žele, da nama Ljubljana se po vsem priljubi, ne dajo miru, ter nas povsod vodijo, kder je kaka dragocenost ali krasota Ljubljanska, in tako je prešla ura, prešel dan, prešli so tudi dva — trije — četirje, dokler glej me zopet s toboj v razgovoru. — Tu ti ima božji svet znamenitih stvari. Kar mi se pa zdi najznameniteje, bilo je to le. — Predvčeraj potrka nekdo v jutro na dveri. Reki naš „Slobodno“ pridejo trije Ljubljanski bogoslovci, kateri nas lepo v ilirskem jeziku pozdravijo. Jaz sem mislil, da so oni rojeni Dalmatinci, kateri so po nekakem slučaj, kateri nad Slovani vlada, v tukajšnje šole odneseni. No, oni me zagotovljajo, da so rojeni Kranjci, jeden Gorenjec, drugi Dolenjec, a tretji Notranjec. Poprosili so nas, da jih obiščemo v semenišču, kar smo mi tudi storili. Tam nas je obsipala množina mladih ljudi,

kateri vsi za ilirščino dišejo in živijo, ter tudi več ali manj dobro ilirski govorijo in pišejo. — Druga znamenitost so tukajšnji velikonočni kolači, — kolači, posestrima, kakoršnih še nikjer jel nijsem. Ko bi šlo po zraku, poslal bi ti jednega. — Ljubljana je lepo, čisto mesto, a še lepše so Ljubljanke, katere se ne sramujejo svoj narodni jezik govoriti, ali jezik, katerega bi ist Baron brez mnoge truda razumel. Na primer: ko sva prišla v oštarijo (zur Stadt Wien), jaz začnem takoj po naše. A gospodinja, prava Kranjica, vpraša me: „Šafajo en al dva cimra?“ Pa vendar ta zlobodra se meni tako dopada, da vsaki dan rad na trgu postojim, kder gospe od kmetic kupujejo, karkoli. Jaz se temu jeziku srčno smejem, a moj Izmail se jezi, zakaj da malo katero besedo razume. A on se smeje, kadar greva v biblioteko ali iz biblioteke kder vse, kar mimo hodi ali kder midva mimo

Iz **Belgrada** se 26. jan. poroča: Narodna srbska skupščina je jednoglasno sprejela vladno predlogo, s katero se odpravljajo oni člani srbske ustave, ki judom ne daje enakopravnosti. S tem je Srbija izpolnila, kar jej je berlinski dogovor naložil. Zdaj jo bodo vlade kot neodvisno državo tudi formalno priznale. Da bi pa le judje preveč ne ujedli se v Srbe, kakor so se v Rumune, katerim so prave pijavke.

Angležem se v **Afganistanu** skrbi vedno bolj množé, pa še zmirom niso dosti več opravili kot nič. Bojé se, da bodo zlasti v februarju strašne težave za transport. Afganci napadajo od strani in pobijajo posamezne Angleže. Tako je bil zopet ubit lejtenant Willis in nek kurir.

Francoski minister financ Leon Say je 23. t. m. predložil v zbornico proračuna za 1880. V tem se zaznamuje, da bodo dohodkov 2,756,070.370 frankov, a stroškov 2,754 432 600 frankov, torej za 1,637.770 frank. dohodka več kot stroška, kljubu tem velikanskim izdajam!

Dopisi.

Iz **Ljubljane** 28. jan. [Izv. dop.] („Nur Lumpen sind bescheiden“), mislil si je z Götthejem nemški profesor v. Schweineland, vulgo Heinrich, in priobčil v nemcem lipškem listu in v „Laib. Tagblattu“ od sobote in ponedeljka avtobiografijo (kajti le on je mogel te drobnosti sam spisati, drug jih o njem ni vedeti ne more) v tako samobahátem, bombastičnem štilu, da se uže dva dni vsa nemški beroča Ljubljana z grohotom smeje. Primerja svoje razmere z Götthejevimi, pripoveduje, da je bil uže kot 15letni pobalin „liberalec“, za kar mu niso hoteli v klerikalnem lemenatu več hrane dajati, baha se, da ima „eine ungemain reine aussprache, ein wohlklingendes organ, und eine grosse rednergabe,“ opravičuje se, zakaj je vendar pri teh svojih velikanskih talentih prišel v naš ubogi slovenski „schweineland“, namreč, ker je bil tifus dobil, sicer bi bil na dunajske univerzi ostal za profesorja; pravi, da je bil kot suplent obče priljubljen, in za to ga je nek mož preganjal „in ehrenkränkender weise.“ Dalje pripoveduje, kako je bil potlej na Ogersko prestavljen, tam so ga Magjari tako strašno radi imeli, da je moral po sili utrgati se jim (die entlassung ertrotzt), da je v Ljubljano prišel, od koder se proč spraviti ne bi bilo treba veliko „trucati“ tukajšnjih ljudij. V Ljubljani, pravi, da je našel zdaj to mesto „in wildem, nationalem parteigetriebe, in blindem hass. H. wurde von allem anfang

an als wüthender germanisator angegriffen. Doch auch diese schwere zeit mit ihren vielen kränkungen und bitterkeiten ging vorüber. Als er in seinem ersten vortrage 1865 zufällig das wort „deutsche kultur“ aussprach, erhoben die vom geiste jener tage missleiteten schüler ein so wildes gelächter und ein drohendes brummen, dass dem armen manne angst und bange wurde. Aber ohne dass der eine von dem andern wusste, (jako sumnjivo!) kamen nach zwei jahren die schüler beim abschied vom gymnasium zum professor, ihm ihren dank abzustatten, und einer derselben, jetzt doktor beider jura, gestand, er wäre, wenn nicht H's. vorträge ihm die augen geöffnet hätten, ewig ein beklagenswerther, blinder, fanatischer mensch geblieben.“ (Revček!) Dalje: „Ein anderer sagte: „als ich vom gymnasium . . . nach Laibach kam, hasste ich sie, wie den leidhaften teufel, ich habe mich überzeugt, dass sie kein feind, sonderu ein wohlthäter unseres landes sind.“ Aus Wien schreibt ihm einer seiner schüler zum namenstage: „Seien sie versichert, dass ihnen die jugend, deren horizonz durch die phantastischen nationalen schwefeldämpfe noch nicht getrübt ist, die ein unverdorbenes herz hat, immer ein dankbares andenkun bewahren wird. Ich erlaube mir nur beiläufig zu bemerken, dass ich unter den slavischen studenten, mit denen ich zusammengekommen, schon öfters den ausspruch hörte: Was ich an bildung besitze, das habe ich dem prof. H. zu verdanken.“ Zdaj vedó vsi drugi profesorji z direktorjem vred, da oni prav nič za omiko ne store, vse le g. Heinrich!

V drugej polovici svoje avtobiografije pa je v „L. Tagbl.“ g. Heinrich, če le mogoče, še bolj smešen. On pripoveduje, koliko je dolga imel, kako je z ženo stradal, da je žena morala svojo srebrnino zastaviti — in v tej bedi je sklenil stenografijo učiti, prej je pa, da si definitivno profesor, za denar note prepisaval (pri tem velikem talentu!); dalje pripoveduje, kako je od učencev na gimnaziji za stenografijo 200 gld. zaslužil, in kako sta se z ženo domá od veselja jokala, kako jej je dva cvetlična buketa kupil, in žena mu je okolo vrata pala, in to je bil najsrečnejši hip njegovega življenja itd. itd.

Največji sovražnik bi ne bil mogel gospoda profesorja bolj osmešiti, kakor se je sam s popisom tega svojega življenja. Ne vé se, ali je tu več naivnosti ali več — ne-

umnosti. In to vam je nemški „kultur-träger!“ Pač en pravi tipus.

Iz **Vipave** 26. jan. [Izviren dopis.] Sporočam vam iz vipavske doline, da se je 5. januarja v dvorani vipavske čitalnice igrala opereta „Tičnik“. Da se je tako točno vršila, se ima čitalnica zahvaliti v prvej vrsti nevtrudljivosti in spretnosti gospoda pevovodje P. ta. Glavne role so bile srečno razdeljene. Gospa D—h in D—c, in gospodičina Klementina D. so bili z burnim ploskanjem pohvaljeni. 2. februarja bo v vipavske čitalnici zopet koncertna veselica s plesom v slavo Vodnika.

Iz **Št. Vidu** na Vipavskem 25. jan. [Izv. dop.] (Velike občine novega kranjskega dež. odbora.) Novosestavljeni kranjski deželni zbor z nemčujočo večino je v seji 7. oktobra 1878 sklenil izvršiti dež. postavo 2. januarja 1869 o osnovi glavnih občin. Veliko prepira in debat se je v tem predmetu uže slišalo po deželnih zborih. Smer glavnih občin je mej drugim ta, da se važnejše občinske zadeve dozdanjim malim občinam odvzemo. V malej občini je mogoče vsacemu kmetu županiti; v glavnih občinah pa ne zadostuje razum in vednost navadnega kmeta; občani bodo prisiljeni ali v madovanji vajene zastopnike voliti ali pa uradnike najemati in jih drago plačati. Kmečke občine so bile ščit narodnega gibanja. V glavnih občinah pa bodo večinoma tržani in meščani poslovali. Dozdanje skušnje pri volitvah so dokazale, da se narodnja ideja mej tržani in meščani še nij ukorenila. Ker je postava sklenena, in ker se bode nje izvršba kolikor mogoče pospešila, mora slovenska stranka odslej se truditi, da se nje vpljiv tudi v trgih in mestih razširi. Kar se pa v uradni „Laibaherci“ in po njej v „Slov. Nar.“ razglašeni dež. odbora v osnovi glavnih občin zadeva, mi bodo tudi Schreyjeveci pritrđiti morali, da temeljitost temu načrtu nij lastna; pogledimo načrt. Za vipavski okraj na primer je določenih 7 glavnih občin namreč 1. Vipava s 1626 prebivalci, 2. Col s Sanaborjem in Križevsko goro z 1716 p., 3. Vrhpolje z Budanji z 1711 p., 4. Šturje s Kovkom in Ustji z 1613 p., 5. Slap z Erzelom, Gočami, Ložani, Planino z 2537 p., 6. Št. Vid z Lozicami, Nanosom, Podrago z 2153 p., 7. Vrabče z Grižami in Vel. Polji z 1129 p. Tri srenje tega okraja namreč Višnje, Podkraj in Vodicé pa so popolnoma prezirane. Ali je deželni odbor na te tri srenje pozabil ali jih je k loškaškemu okraju prištel, kar brez postave nemá

ideva, na me (ali bolje rekoč na mojo narodno obleko) gleda, katera se tu tako dopada, da bodeta v prihodnjo zimo dva doktora iz Zagreba jednake prinesla. Zares! ti ne znaš, kaka je ta obleka. To ti je temna, rudeče podstavljená surina (sivo sukno), kakor se nosi okoli Kupe. Videlo se jih bode prihodnjo zimo več v Zagrebu. — Pa pozabil sem ti naznaniti daljno historijo o solncu. — Povedal sem ti, da v Novem mestu pri solncu nijsem videl solnca. A zdaj ti moram povedati, da nama je vendar na dan našega odhoda vzišlo. O solnce, da te nikdar ne bi bilo! Glej kako! Pri odhodu namreč prašala sva služabnico, koliko sva dolžna? Mali trenotek za tem prikaže se žena, katera bi v Novem mestu hajd za pol solnca preiti mogla, ter tako zasije, da sti od žarkov njenih ust skoro naši mošnji po vsem bili usahnoli. Ne zameri, ka tudi ne povem, koliko sva platila,

kajti jaz sem se oni čas zaprisegel, nikdar več onega števila niti izgovoriti niti pisati. Da celo niti povedati ne morem. Jaz magjarske pregovore vedno podirajoč, na ves glas takoj sem zaklical kočijažu, naj požene, da čim preje iznesemo svoj slab imetek iz tega pekla. Isti Izmail razsrdil se je, — Izmail, duša kot golob, Izmail, kateri je naučen po pruski plačevati. — Prenočila sva v Pljuski, vesi, katera po priliki stoji na sredi mej Novim mestom in Ljubljano. — V Pljuski smo našli prvo prekrasno Kranjico, od katere je Izmail zapisal nekoliko besed, a jaz jedno polovico pesni, katera baš ne velja mnogo po sebi, nego več po pevki, katera je na prvi pogled čitala dobro ilirski, akoravno (pravi) še ilirske knjige v roki imela nij. Ona se imenuje Terezija Pajkova. Kar se tiče stanovašišča, to ti svetujem, da poveš svojemu Petru, da obrne v Pljuski pri prvej velikej hiši, katera

stoji mej dvema drugima velikima poslopjema, na desno, ako bodeš kedaj potovala v Ljubljano. — Denes je veliki petek, moram obiskati nekoliko grobov: jedno, da svojej pobožnosti zadostim, drugo, da po potu pozabim denašnji postni obed. Na zjutraj sva povabljena na obed k dr. Krobotu, s katerim se bodeva odpeljala po obedu proti Kranju, da velikonoč mej prostim ljudstvom preživimo. Od tod vrnoli se bode mo v ponedeljek sem, da vidiva kazinski bal — ali (bolje rekoč) cvet ljubljanskih krasot. Poljubljajoč tvoji zlati roki; zlata posestrima, in pozdravljajoč vse ostalo, kar je tebi dragega okolo tebe, ostajem, kakor od nekedaj tvoj hvaležni in odkritosrčni pobratim Stanko.

Iz Celovca ali Trsta bodem ti več pisal. Obširneje za Danico.

(Dalje prih.)

pravice, ali jih celó nij našel, mi nij znano. Vsakako pa bi površnost ne opravičila zapanje, katero so si Šreyjevci po volitvah pri svajali.

Kolikor so meni okoliščine znane, se dež. odbor pri načrtu nij povsem ravnal po onih načelih, katerih veljavo je sam priznal. Tako se bere v originalu „Laib. Ztg.“: Insbeson dere waren z. b. die Interessen der gebirgsbewohner gegenü ber jenen der thalbene (auch in territorialen und verkehrsbeziehungen bedeutsam), dann die erwerbsverhältnisse, die verschiedenen kulturbedürfnisse — und hier ganz besonders wieder die städtischen und märktischen gegen die bedürfnisse und gegen die anforderungen für und an die ländgemeinden — beim gemeinde-organismus zu trachten.“

S tem načelom se ne ujema, ako se na pr. v radovljiškem okraju za bobinjsko glavno občino srenj s 4470 prebivalci skupaj stakne, in to v najbolj goratem kraju in komunikacijskih težavah.

Nadejamo se, da bode c. kr. deželna vlada ta načrt vestno preresetala in na potrebe in okoliščine se bolj ozirala, ko deželni odbor.

Iz Kotjanov 24. januarja. [Izv. dopis] Ves svet toži o hudih časih, celo angleškim bahačem prede, kakor v časnikih beremo, — zato nij čudo, če se tudi iz najskrajnejšega kota kranjske dežele zasliši tožbe glas. Le preveč imamo urokov nezadovoljni biti. Visoki davki, deželne, šolske, občinske, cestne in Bog ve kake doklade in davščine še, slabe letine, toča, povodnji in druge nesreče spravile so nas v nič. Kamor se ozreš, povsod je le pomanjkanje in revščina, vse tiči do grla v dolgovi, s kratka, kmet se ne more več gibati, preveliko, preteško breme, katero je nosil, vrglo ga je na tla, ter ga bo brzkone zadušilo! V tej revi in bedi prišel je vabilni klic: v Bosni in Hercegovini je za služka! — in sto in sto delavnih močij se je oglasilo: hodimo, slabeje ne bo za nas, kakor je uže! Voz za vozom je odhajal, možje in mladeniči zapustili so dom. Brali smo tudi mi svét v slovenskih časnikih, naj gredo Slovenci doli v osvobodjene slovanske kraje, ali — da po pravici povemo — mislili smo si: Lehko je svetovati, ali teško onemu, ki gre v malo znano, precej daljnjo in nekultivirano deželo z golimi rokami kruha iskat. Bojimo se — in naša bojazen je po tem, kar nam pisma poročajo, opravičena — da bo izmej voznikov marsikdo prišel nazaj brez voza in konjev, in da bo večina delavcev vrnila se domov naga, dušno in telesno nečedna in bolna. In kaj bodo našli doma? Trpeče žene in sestre, lačne otroke, zanemarjeno polje in prazen hlev. Krog hiše pa bo hodil davkarski sluga. Njive, katere so bile namenjene za zimsko setev, leže neizorane in neobsejane. Kdo bo v spomladi oral in s čim? Kaj bodo počele same ženske brez živine. Porečete mi, da prečno rišem. Bog daj, da bi ne bilo tako, — drugega vam ne morem odgovoriti.

Pri tako trdih okolnostih je pač sveta dolžnost onih, kateri so poklicani skrbeti za naš blagor, čuvati nas izogibnih in nepotrebnih bremen. Te misli je vsak, le g. Fischer ne. Kdo je ta Fischer? V našem kotu dobro znan, a malo priljubljen mož, mogočen gospod, najemnik jablaniške graščine, in tudi kot nemškutar ima svoje zasluge, katerih mi se ve da nihče ne zavida.

G. Fischer se misli v graščino „Boben“ preseliti, ki stoji na primorski strani naše vode Reke. Navadno se gre lahko z vozom čez Reko brez nevarnosti, kadar pa pridejo nalivi, nij moč čez, dokler se voda ne uteče, zato hoče g. F., da bi mu mi naredili most, da bi o času povodnji ne bil odrezan od vsega sveta. Vedeti morate, da graščina Boben, ako hoče v zvezi biti z ostalim svetom, nema drugega pomočka, kakor cesta, ki vodi po naši ozkej dolini v Bistrico; ne more se kreniti ne na desno ne na levo, tudi zadaj za graščino nij nobene vasi več, kajti tam je svet zadelan, resnično zadelan z gozdom in gorovjem. In ta jedina cesta, katera veže Boben z glavno cesto, vodi blizu Trpčan čez Reko. Most je torej tukaj potreben, ali potreben nij nikomur družemu, nego Bobnu. Res je, so še tri druge vasi, katere hodijo čez Reko, in sicer jedna kranjska (Koteževo) in dve primorski (Podgraje in Zabižje), ali Reka je ravno tukaj tako čudno zavita, da mora vsaka teh treh vasij dvakrat čez Reko. Most pri Trpčanah bi tem trem vasem le tedaj koristil, ako bi se še vsakej vasi posebej en most naredil. Kaj bi pomagal most pri Trpčanah tem vasem, ako bi zavoljo ovinka Reke do njega ne mogle? Zato so tudi te tri vasi zoper ta most, ker bi jim brez družih treh nič pomagano ne bilo, — na zidanje vseh štirih pa še misliti nij. Brez tlake ce njeni so stroški nameravanega mostu pri Trpčanah na 6 do 7000 gold., in uže to se nam zdi za naše razmere velikanska svota; kaj bi še le bilo, ko bi treba zidati štiri mostove!

Imenovanim trem vasem se pa da drugače pomagati, in to óne žele. Potegne naj se vozna pot od Zabižja do Podgraj, od Podgraj do Koteževega, in od tod do Trpčan, pa smo na cesti brez mostov. Lega je taka, da bi izpeljava te poti primerno malo stala, in omenjene vasi bi jo rade delale, se ve da to g. F. nij všeč, ker bi Boben ostal brez mostu.

Pa ne samo stroškov in dela, tudi mostu samega se nekateri bojé. Ako bi se ta most delal, treba bi na obeh straneh cesto vzdigniti, ter jo podpreti s podzidi ali škarpami, in te škarpe bi o času povodnji odbijale vodo čez polje v bližnjo vas Trpčane, in ako bi se pri velikej povodnji, kakor je lani večkrat bila, primerilo, da bi se z lesom in drugimi stvarmi, katere voda odnaša, most zamašil, zalila bi voda nizke hiše te vasi, in ljutje in živina bi se ne rešili lahko.

Jedini, ki se za ta most poteguje, je g. F., in jedina podpora njegova je g. Globočnik. Se ve da, Fischer je zvesta pomoč Globočniku, in Globočnik mora iz hvalečnosti pomagati Fischerju. Roka roko umiva. Mnogo si je prizadeval g. F. za ta most, in si posebno zdaj silno prizadeva, ali to prizadevanje — ne glede na to, da je sebično — ne zdi se nam povsem postavno. Doklada za ta most pobira se uže dve leti, a nam nij znano, kdo in kdaj je to doklado sklenil in dovolil. Ta sklep nij razglašen bil. Plačevali smo pri davkih, ali vedeli nijmo zakaj. Lani je pa cestni odbor na priganjanje g. F. sklenil, da se ima ta most narediti. Kako so se nekateri cestni odborniki podučili o stvari, o katerej so glasovali, vidi se iz besedij g. J.-a., kateri zdaj pravi: „Ko bi bil jaz okolnosti poznal, ne bil bi glasoval za most“. Letos poklical je g. F. vse občinske zastopnike bistriškega sodniškega okraja, razén onih jablaniške županije, v Bistrico, ter jim je stavil na izbor, tlako delati

za most pri Trpčanah, ali pa v denarji plačati. Poklicani župani so vsi protestirali zoper ta most. Podžupanom jablaniške županije sporočil je po občinskem slugi, naj pridejo 12 t. m. k njemu v dogovor. Prišli so zastopniki iz 6 vasij, iz Gorenjega Zemona nij bilo nikogar, a g. A. S.-a. izpod Dolenjega Zemona nij bil g. F. niti povabil, ker je vedel, da mu ta ne bi pritrđil. Došle podžupane je nagovarjal, naj se podpišejo, da bodo tlako delali za most, ali pa da bodo v gotovini plačali, kar bo treba, obetaje jim, da bo malo prišlo na vsako hišo. Pravil jim je, da je drugi denar uže ves nabran, in da sta deželna odbora — ljubljanski in poreški — vsak 1000 gl. za ta most dovolila. Naši možje pa nijso hoteli nič slišati o tem mostu, in ko je videl, da nič ne opravi, vročil je vsem vkup ta le uže zastareli oglas:

št. 24.

Slavno predstojništvo podobčine z Dolein in z Gorein, Zemona, Jablanca, Verbicu Terpcane, Kutesau in Jasen.

Okrajni cestni odbor Bisterski je v drugi seji 1878 l. sklenil da se bo čes Reko pri Trpčane most zidal in da bo ves Bisterski okraj dolzan tlako s rocno delo in s živino opraviti. To Vam se naznani s tem, če bi Vaša občina rajši kakor to tlako date, s denariem jo plačati hotela, da se imaste do 14 dan s nadmozam cestniga odbora v Jablanci poglihati ali pa v tem času se čez ta sklep pritožiti, Posvetovajte se s sosedami in pridite dne 8. januarja 1879 l. v Bistrici de se bomo zastran te tlake pomenili.

Fischer mp. nadmoš.“

„vročil 13. januarja 1879 Fischer m. p.“

Nevem, ali se g. Fischer norčuje z nami, ali kaj. Na 8. januarja nas vabi v Bistrico, 12. (po njegovem 13.) januarja nam pa vroči vabilo! No v nekem smo vendar ubogali g. F.-a., pritožili smo se deželnemu odboru, a ne samo mi, pritožile so se občine bistriškega okraja, in tudi one vasi, katere spadajo k Primorju. Od sl. deželnega odbora pa pričakujemo, da bo uzrokom naše pritožbe pritrđil, ter nas uslišal. Posebno našega narodnega poslanca in dežel. obornika dr. Vošnjaka, oziroma njegovega namestnika dr. Polkularja, prosimo, naj se potegne za nas; naj se potruđi in naj pogleda v mapo našega kraja, precej se bo lahko prepričal, da tega mostu ne enoj vasi treba nij; ako ga pa posestnik primorske graščine Boben potrebuje, naj si ga dela sam; poseče naj nekoliko hlastov in steže naj si lesen most, kateri ga bo malo stal in ne pretil s poplavo. To bi bilo vendar čudno, da bi ves bistriški okraj in dve vasi novogradskega okraja enej graščini most zidali! Časi graščinske tlake so minili. Ne želite revnega ljudstva brez potrebe, in ne zabijajte tisočev brez splošne koristi — enemu na ljubo. Pomislite kako težko kak krajcar zaslužimo, in kako silno ga za druge stvari potrebujemo!

G. Fischerja pa vprašam, zakaj se ne meni za nek drugi most, katerega je stokrat bolj potreba, kakor onega pri Trpčanah. Jaz mislim most pri mlinu g. A. S.-e. Tu je potreba mostu; ta most bi rabilo vseh deset vasij od Jasena do Zabižja. Temu mostu bi se ne upirala nobena občina, vse bi se rade dela poprijele. Ta most bi nam ne koristil samo za domače občenje, glavna korist njegova bi bila, da bi vezal osem vasij z reško cesto. Gotovo ga nij krajja na Kranjskem, kjer bi bilo

tako silno treba mostú. Tu čez vozimo seno, les, drva, oglje in razne pridelke v Reko. Ko liko časa se zgubi, ako je treba iti na okolo čez Bistrico! Vsak gre rajši čez vodo, ako je le mogoče. Uže mnoge nesreče, katere so se tukaj zgodile pešcem in voznikom dovolj pričajo, da je tukaj most potreben. Za ta most naj se potegne g. Fischer, in hvaležnih mu bo deset vasij. Bi se uže, pa ta most ne drži na — Boben.

Domače stvari.

— (Nagla smrt.) Iz Kamenika se nam piše 27. jan.: Denes dopoldne je bil marquis Gozani, posestnik graščine na Volčjem potoku, v svojej sobi mrtev najden.

— (Deželni predsednik kranjski) g. Kalina se je iz Dunaja sem vrnil.

— (Umrl) je — tako se nam od tu piše — 23. t. m. v tukajšnji bolnici Ivan Brinar, bivši sedmošolec na ljubljanskem gimnaziju, doma iz Hrastnika pri Trbovljah. Šesto šolo je zvršil v Celji, potem je prišel na ljubljansko gimnazijo. A popustiti je moral sredi leta svoje studije radi slabosti ter se je podal na svoj dom iskat zdravja. A tudi podnebje domačinske vasi mu nij podelilo zažejenega zdravja. Pozneje je prišel v bolnico ljubljansko. Tu ga je pograbila smrt. Bister um domoljubnega mladeniča koristil bi lahko jako mnogo domovini slovenskej — osoda je hotela drugače.

— (Ljubljanska delegirana sodnija.) Prišla sta k nam dva moža s pritožbo, da sta imela tu pri delegiranej sodnji opraviti, da sta prišla daleč, dolgo čakala, a — še ne na vrsto prišla. To je za moža hudo, ker trosijo čas in denar zastoj. Ali mi smo jim rekli, da tega, kolikor je nam znano, nijso uradniki krivi, ker so vsi pridni in delavni ali premalo jih je. Pri deželnej sodnji je pa baje primerno menj dela, a več uradnikov. Ali bi se ne dalo tam nekaj odvzeti in tukaj dodati, da bi tacih tožbarcev k nam ne bilo, ki jim ne moremo ni pomagati ni svetovati?

— (O maturi) v srednjih šolah se nuzanja, da bodo uže letos izpraševanja pri maturi prosti vsi tisti učenci, ki bodo v VII. in VIII. razredu dobili razred „lobenswerth“, „vorzüglich“ ali „ausgezeichnet“, in to iz fizike pa iz historije. Tudi se po prenehljaju na dan ne smejo trpinčiti čez 8 do 9 ur.

— (Prvi semester) sklenejo srednje in z njimi jednake šole v sredo 15. februarja, in drugi pričnejo dne 19. februarja.

— (Slovenska Matica) ima odborovo sejo 5. februarja popoludne.

— (Umor.) Tukajšnja „Laib. Ztg.“ poroča: Minolo soboto dopoldne proti 11 uri sta šla hišni posestnik Flere in branjevec Erjav iz Kamenika v gozd „vegovnici pri gmajni“, ter sta nesla dvema delavcema žganje, ki sta tam hraste sekala. Precej proč od onih delavcev vsedeta se na posekan hrast, pri kojem je slonela sekira. Flere vpraša branjevca Erjava: „Čegava je ta sekira?“ in ko mu ta odgovori „moja“, zgrabi Flere sekiro ter Erjava z njenim hrbtiščem tako česne po glavi, da se je ta kar v nezavesti zgrudil. Ko je pa Erjav še malo stokal, vdari ga Flere še jedenkrat s sekiro z besedami, ki sta jih na pomoč hiteča delavca še slišala: hudič, zdaj si pa dober! Delavca sta prišla prepozno, ker Erjav je uže duh izdihol. Flere pobegnil je

v gozd, kjer so ga pa žandarji prijeli. Uzrok umora je neznan. Zdravniki so videli, da je imel Erjav na treh krajih črepinjo prebito. Umorjeni je oče treh otrok, in se je še le pred sedmimi meseci v drugič oženil. Flere je tudi oženjen, oče jednega otroka in poznat za pijanca in igralca.

— (Požigalec.) V Vojnuku so zaprli kmeta, ki je na sumu, da je svoje lastno poslopje zažgal, da bi dobil zavarovalnino.

Razne vesti.

* (O kugi na Ruskem.) Komisija, ki se je na Dunaji sešla, da posvetuje kako kugo pot iz Rusije v naše kraje zabraniti, sklenila je ona sred tva izvesti, katera smo v včerajšnjem listu prijavi. Pri posvetovanji v tej komisiji je pa še Nmec dr. Finkelburg predčital telegrafna poročila nemškega pruskega poslanika v Peterburgu o kugi, ki so jako odločno trdila, da je v stanici Vetljanki prikazala se prava azijska kuga. Ker se je pri posvetovanji splošno trdilo, da bi se kuga iz Rusije v Avstrijo najbrž zanesla skozi Galicijo, dejal je ogerski odposlanec k tej komisiji, da gre vsako leto mnogo Slovkov piskrovezcev na Rusko v Astrahan, opravljajo tam svoj posel, nakupijo astrahanskega žefrana in se potem domov vrnejo. Tedaj bi tudi ti ljudje lahko kugo k nam zanesli. Si cer je pa komisija pritrdila, da se ruska vlada močno trudi, da bi se kuga zadušila. Vojaki stražijo okužene kraje. Kar se pa tiče bolezni same, se je dokazalo, da so jo uže leta 1877 Kozaki in Kalmuki v Rusijo zanesli. Kuga se je polagano razširja, in — tako se je reklo v komisiji, — bode teško letos se še ob našej meji pokazala, ako se jej bode pot kolikor mogoče branil; bolj verjetno je, da bode ostala v nižavah Volge. Bo lezen pa je prava azijska kuga z vsemi svojimi nevarnostmi. — V Berlinu je epidemolog profesor Hirsch govoril govor o azijskej kugi. Dejal je, da živimo v novej dobi kužnih bolezni, ki se je pričela leta 1867. V mnogih zdravniških krogih — tako je rekel v članku nekega časopisa — se je mislilo, da je kuga z zemlje izginila. On pa kaže na to, da se je od leta 1870 v mnogih krajih Perzije prikazovala kuga, in da je ta bolezen bulasta kuga (beulenpest) prinesena iz Perzije čez Rešt po Volgi na Rusko, ne pa kakor se v obče trdi iz Armenije po ruskih vojaki. Kajti na armenijskem bojišči nij nobeden zbolel na kugi. Na dalje pravi Hirsch, da bodo sredstva v obrambo kuge le tedaj koristila, ako se bode kuga omejila uže v posamnih vaseh, nikakor pa ne potem, če se je uže čez cele okraje razširila. Nevarno je, mejo zapreti z vojaškim kordonom, ker bi se kuga naposled tudi vojakov prijela. Najboljše sredstvo zoper kugo, pravi Hirsch, je to, da človek snažno živi in pazi na svoje zdravje. — Najnovejši telegram se glasi: Avstrijski poslanik v Peterburgu je poročal 27. t. m. na Dunaj: V Vetljanki sta 20. in 21. t. m. le dva človeka na kugi zbolela, potem nobeden več, tako tudi v družih krajih ne. Bolezen odločno pojenjava. Glas, da je kuga tudi v Rusi pokazala se, nij resničen. To je vrlo tolažilno.

* (Požiganje mrličev.) Glasovi o kugi so zopet prebudili vprašanje, ali bi ne bilo dobro po večjih mestih mrličev požigati. V Gradci je odbornik Geisler 25. t. m. žu

Tuji.

28. januarja:
Evropa: Lončarič iz Selc. — Polaj iz Vač.
Pri Sionu: Glück iz Dunaja. — Semrekar iz Gradca. — Zeis iz Dunaja.
Pri Matiču: Müller iz Dunaja. — Albori iz Trsta. — Theis iz Dunaja. — Centa iz Celovca. — Leder iz Dunaja.

pana v tem smislu interpeliral. Brez dvombe, da bi bilo uvedenje tega „pogrebnega“ načina ob kužnih časih za občno sanitarnost boljše nego pokopavanje.

Javna zahvala.

Podpisano vodstvo se najuljudneje zahvaljuje za lepi dar šolskih rečij narodnej šoli, ter v imenu obdarjene mladine ključ: Bog živi vse dobrotnike narodne šole in poplati jim stotero!

Vodstvo ljudske šole na Slapu pri Vipavi dne 27. januarja 1879.

Radoslav Žebre.

Umri v Ljubljani.

24. januarja: Jozefa Klemens, vdova knjigoveza, 79 let, na starem trgu št. 28, vsled pljučne vodenice.

25. januarja: Robert Dobrin, dete c. kr. poštne kontrolorja, 4 m., na tržaškej cesti št. 35, vsled božjasti. — Leopold Kremžar, meščan, 76 let, na starem trgu št. 17, vsled starosti.

26. januarja: Marija Benedek, hišna posestnica, 68 let, na starem trgu št. 36, vsled pljučne oteklina. — Pavla Janša, hči vrtnarjeva, 7 let, na rimskej cesti št. 15, vsled mrtvice v možganih.

27. januarja: Ludmila Mašnar, dete postreškeka, 6 m., v Chrönovih ulicah št. 16, vsled sušice.

Dunajaka borza 28. januarja.

(Izvirno telegrafno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	61	glđ.	25	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	62	"	45	"
Zlata rezja	73	"	80	"
1860 drž. posojilo	113	"	—	"
Akcije narodne banke	775	"	—	"
Kreditne akcijske	211	"	30	"
London	116	"	60	"
Napol.	9	"	33	"
C. kr. cekini	5	"	53	"
Srebro	100	"	—	"
Državne marke	57	"	60	"

Zahvala.

Blago je bilo sočutje, katero so pokazali minole sobote pri pogrebu tukaj bivšega gimnazijca,

Janeza Brinarja,

njegovi prijatelji. Gimnazijski moški zbor mu je zapel uže pred bolnišnico žalostinko, in potem na grobu njegovem milo donečo nagrobnico. Skazali so se posebno gg. osmošolci kot pravi njegovi prijatelji s tem, da so napravili krasen venec, in si prizadevali pogrebno slovesnost na vsak način oplešati. Presrečno zahvalo vsem gg. izpremljevalcem pokojnikovim izrekajo

(26) žalujoči sorodniki.

Nove vozne liste

za železnice

prav po nizkej ceni priporoča

„Národna tiskarna“ v Ljubljani.

Wir empfehlen geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes
Die Regenmäntel
Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zellstoffe
der k. k. pr. Fabrik
von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,
Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

„Solide Firmen als Vertreter erwünscht“

(195—157)

Očitna dražba.

Cela še velika zaloga blaga Andrej Schreyer-jeve konkurzne mase, obstoječa iz nirenberskega, kratkega, igračnega, železnega, medenega, plehatega blaga, raznega orodja in posode, se bode od 27. januarja t. l. naprej do popolne razprodaje, vsak dan dopoldne in popoludne v prodajalnici v špitalskih ulicah v Ljubljani po očitnej dražbi na veliko in na drobno proti gotovej plači razprodajala, in vabi k mnogobrojnej udeležbi (24—4)

Opravništvo And. Schreyer-jeve konkurzne mase.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.